
Uskladiti principe nacionalne bezbednosti i slobode pristupa informacijama

Datum
sep. '12.
22.

Istraživač BCBP Marko Milošević predstavio je svoja iskustva iz dosadašnja prakse istraživanja sektora bezbednosti tokom učešća na sastanku "Open Society Justice Initiative" radne grupe u Kopenhagenu 20-21. septembra 2012. godine.

Istraživač BCBP Marko Milošević

U saradnji sa još 12 nevladinih organizacija i akademskih centara "Open Society Justice Initiative" postavila je za cilj da ustanovi i uobliči **Principe nacionalne bezbednosti i slobode pristupa informacijama**. Namera je uspostaviti što transparentnije kriterijume i smanjiti zloupotrebe politike tajnosti kako bi se što efikasnije očuvao interes nacionalne bezbednosti a da se pri tome ne krše ljudska prava. Na skupu u Kopenhagenu je na osnovu podataka iz 20 zemalja Evrope sačinjen pregled najčešćih zakonskih rešenja i praksi u Evropi na polju slobode pristupa informacijama i čuvanja nacionalne bezbednosti. Doprinos BCBP ogleđa se u odgovoru na upitnik o trenutnom stanju u Srbiji.

"Veliki izazov predstavljalo je usaglašavanje principa kako bi bili primenljivi i u konsolidovanim

demokratijama, ali i u tranzicionim društvima zemalja u razvoju, koje karakteriše veliki broj kršenja ljudskih prava i visoka korupcija" ističe istraživač BCBP.

Pravo javnosti da sazna informacije i pravo države da štiti nacionalnu bezbednost su često suprotstavljena, navodi Milošević, ali i dodaje da dosadašnja uporedna praksa ukazuje na činjenicu da se legitimni interesi nacionalne bezbednosti najbolje mogu zaštititi kada je javnost informisana o aktivnostima nosioca vlasti, što uključuje i aktivnosti u vezi sa zaštitom nacionalne bezbednosti.

"Pristup informacijama omogućuje građanima kontrolu svojih izabраних predstavnika i štiti od zloupotrebe, ali takođe omogućuje kompetentniju participativnost građana u određivanju prioriteta vlade. Ipak, kako je nacionalna bezbednost neophodan preduslov poštovanja svih ostalih ljudskih prava, izvesna doza tajnosti je uputna u određenim situacijama. Naći pravi balans između ove dve potrebe predstavlja izazov za demokratske vlasti" smatra Milošević.

Organizacije okupljene oko "Open Society Justice Initiative" preuzele su na sebe zadatak da formulišu principe kojima bi odgovorili na pomenute izazove. Svrha ovih principa jeste da se odrede smernice za ljude koji su angažovani na kreiranju novih ili izmenama postojećih zakona ili odredbi koje se odnose na moć vlasti da uskrati neke informacije pod izgovorom zaštite nacionalne bezbednosti ili na moć da sankcioniše objavljivanje takvih informacija.

Od kraja Hladnog rata, preko 75 zemalja zakonski je regulisalo princip slobodnog pristupa informacijama. Takođe, kao posledica 9/11, došlo je i do povećanja potrebe zaštite nacionalne bezbednosti povećanjem zahvata politike tajnosti i nadzora. Ova grupa stručnjaka je do sada učestvovala u kreiranju priznatih *Johanesburških principa* usvojenih 1995. godine, te *Principa nadzora i odgovornosti službi bezbednosti u demokratskim zajednicama* (1997) i *Dobrih praksi zakonskih i institucionalnih okvira nadzora nad službama bezbednosti* (2010).

Nacrt principa je u izradi i očekuje se da će biti finalizovani do proleća 2013. godine, kada će se početi i sa kampanjom promocije ovih principa. Otvoren je i poziv da se pruži doprinos u preciznijem formulisanju principa 2, 9, 10, 45, 46 i 50. Radnu verziju *Principa* možete preuzeti [ovde](#).